ఆంధ్రభూమి వివిధ వార్షికాంకము

ఆదివారం, 26-9-1976

జనారణ్యం

అమ్మా...అమ్మా...,
ఎవరూ ఇంటో...,
ఎవరూ లేరా...
రమా...రమా...
ఎక్కడ నచ్చారే అస్తమానం విద్దురే
ఛీఛీ...
అంతా నాకర్మకొద్దీ దొరికారు
ఒరే రవీ...రవీ...
బలేతయారయ్యాడురా. అరగంటనుంచి
తలుపు కొడుతున్నా ఒక్కరూ బయటికి
రాడు. ఇక అర్ధరాత్రయిరే నాకర్మ
వీల్లేం తలుపు తీస్తారు. రామలింగ
చేయాల్సిందే. అందరూ అందిరే.
వాల్మీకి రామాయణంలో కుంతికర్ణుని
పాత్ర మావాళ్ళ కొరకే సృష్టించారో

కథానిక

ఏమో అస్తమానం తిండి నిద్దుర.
పొయ్యిమీదికి కిలో బియ్యం పంపా
దింపలేదు కాని ఒక్కొక్కడు కిలో
బియ్యం తింటారు. ఒక్కొక్కడు
బొర్ర పెంచుతారు కానిబుర్ర పెంచడు
పాపం వాళ్ళేచేస్తారు. ఉద్యోగం
ఉద్యోగం అని రొద్దెంబడ తిరుగు
మనడం నాదే బుద్ధితక్కువ. మారమ
నయమనిపిస్తుంది. ఎవడోసాకీవాడుతో
స్నేహంచేసి ఆపాకీ ఉద్యోగమైనా
సంపాదించింది. అదికూడానాకదొరక
డం లేదు. అంతలో తలుపువచ్చాడు.
అమ్మ మహంకాళి ప్రత్యక్షమయ్యింది.

అమ్మా...అమ్మా అంటుండగానే
ఓబొజ్జగణపతి తలక్రిందికేసుకొని
గుడిపై వెనుక నొక ఆడిందాడు.
శ్రీకాంత్ అతన్ని చూస్తుండగానే ఒలు
మండిపోయింది. చేతిలో పిస్టల్ ఉంటె
తక్షణమే అమ్మనుకాల్చేవాడిలా తయా
రయ్యాడు. కాని ఏంచేయగలడు
గుండెనిబ్బరంలేగడంలేదు. కళ్ళలోని
కన్నీరు ఒక్కొక్క బిందువై రాలిపో
తున్నాయిరోజు వచ్చిపోయే నాన్నల్లో
ఇతడెన్నవ నాన్నలో. అయినా అమ్మ
పంపాదనపైనేజతకాలిమరి. శ్రీకాంత్
హృదయం ఒక్కసారి వ్రుంచించి
పోయింది. శ్రీకాంత్ పెదవులపై
చిరునవ్వు తెచ్చుకుని, విన్న వచ్చి
పోయిన ధర్మరాజు తన ఆఫీసులో
అటెండర్ ఉద్యోగం ఇస్తానన్నాడు.
ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఆఫీసర్ మొభాన
యిరువై రూపాయలు పారేవి కాలు
కూడాతెచ్చుకున్నాడు. రేపేఇంటర్వ్యూ
ధర్మరాజుగారు రెండువందలు ఇవ్వ
మన్నాడు. ఇస్తానని అన్నాను. అమ్మా
రెండురోజులుపోతే మన కష్టాలన్ని
పారిపోవాల్సిందే రేపటిలోగా రెండు
వందలిసాపుకదూ మా అమ్మమంచిది
అంటు కాళ్ళపై వాలిపోయాడు.

* * *

తెల్లవారింది. ఈరోజు ఇంటర్వ్యూ
పట్టణానికి వెళ్ళాలంటె మూడుగంటల
ముందుగానే వెళ్ళాలి. నిన్న అడిగిన
రెండువందలు లేనన్నట్టుగా తలూపే
నింది అమ్మ. చెల్లాయి రమ ఉపయం
అత్త వారింటికి పోయే ముందర ఉన్న
కాస్త యిరువై రూపాయలు తానేతీసు
కెళ్లింది. ధర్మరాజుగారు ఉద్యోగం
ఇవ్వడానికి ఎక్కడ జంకుతాడోఏమో.
మరోవాడెవడైనా యీకాస్త అగకాశం
తూర్చేస్తాడన్నది భయం. ఎక్కడగుడిసె
పాపయ్యను సైకిల్ అడుగుకొని
తిన్నగా బయలుదేరాడు. ఎలైదాటాడో
లేదో కాని సైకిల్ పెనక పయ్యాలగాలి
పోయింది. సైకిల్‌దిగి సైకిల్
టాక్సీకి వెళ్ళి రెండవపయ్యాల్లో గాలి
కొట్టమన్నాడు జేబులో చూసేసరికి
పావలా!

కుర్చీలో కూర్చున్నతను "మార్ నే
బాలా కొయినయ్యే" అన్నాడు. సార్
నేను కొట్టుకోనా? బాలా అర్జంటుగా
పని వుంది ప్లీజ్ గాలి కొట్టు కొమ్మం
టారా. టాక్సీవాడు అచ్చ తెలుగులో

నాళేశ్వరం శంకర్

మాట్లాడుతూ" బాబు గాలి కొట్టడానికి
ఎంప్లాయ్‌మెంట్ ఆఫీసర్ కు వ్రాసాను
బహుశ రేపు ఎంప్లాయ్‌మెంట్ నుంచి
పంపులే వచ్చే పోయవారం సెలక్ట్
చేసుకుంటాం. మంగళవారంనుండి
గాలి కొట్టేటాన్ని అపాంట్ చే సు
కుంటాం. బుధవారం రా నాయన"
అంటూ కుర్చీలో కూర్చున్న గాంధీ
టోపీ మనిషి సమాధానం.

* * *

ఛీ ఛీ...ఇమ్మనిషి మరో టాక్సీవాడి
దగ్గరకు వెళ్ళాడు. బాబు వెనక
పయ్యాలో హవాలేదు కొట్టమన్నాడు.
వాడికి రెండు రోజులనుండి గిరాకే
లేదు. కడుపు మాడిపోతుంది. శ్రీ
కాంత్ సైకిల్ దొరకగానే బలే చాన్స్
అనుకున్నాడు. సార్ ఇప్పుడు గాలి
కొడతాను అంటూ సైకిల్ గా లి
కొడుతు కొడుతు ఓ నూదిమొనలో
మెల్లిగా రంధ్రం చేసాడు. సా ర్
సైకిల్లో గాలి కొడుతున్నానే కాని
ఎక్కడం లేదు సారి, పంచ్‌వర్
ఇందో ఏమో చూడమంటారా సార్.
మీరు కాసీ త్రాగిరండి అంతలో చేసి
పెడతాను.

శ్రీకాంత్ అలోచించాడు. "పంచు
వర్" చేయగలితే చేయని. కాళ్ళు
కడుపులు మొక్కి తీసుకుందామను
కుంటాడు. ఏ సైకిల్ బాబాయ్
ఇప్పుడు వస్తాను రడీగా ఉంచుకావు
కదూ అంటూ వెళ్ళి పోయాడు.

టాక్సీవాడు మరోమూడు రంధ్రాలు
చేసి. మెల్లిగా చేసుకుంటూ కూర్చు
న్నాడు. రెండు గంటల కాలచక్రం
గిర్రున తిరిగిపోయింది. ఇంటర్వ్యూ
టైమ్ ఒక గంట ఈ వ ది మె ళ్ళు
ఇప్పుడు వెళ్ళాలన్న భయం తనను
ఆవరించి పోయింది. సారీ మొత్తం
రెం డు రూ పా యలు అన్నాడు.
చిన్నాదో లేదో కాని మరీ గాబరావడి
పోయాడు.

చూడండి టాక్సీగాడు నా దగ్గర
పావలా ఉంది. ఈరోజు నాకు
ఇంటర్వ్యూ. రేపు మీకు తప్పనిసరిగా
రెండు రూపాయలు ఇచ్చి వేస్తాను.
మీకు పుణ్యముంటుంది యీమేలు
చేస్తే అంటూ చేతులు జోడించాడు.

నాకు కడుపు మాడిపోతూ ఉన్నది
వీకోపం దుకాణం పెట్ట లేదు.
"మేరా దో రూపయ్ పేకో." సైకిల్
లెగ్ జావ్. క్యాబాత్ కర్ తెయ్ హం
పుకట్‌కు చేస్తానన్నకున్నావా. చెల్ దే
వర్ దో రూపయ్ వికాలో బాద్‌మె
సైకిల్ లేవ్. అనగానే పదరాపంత
కోసం వచ్చింది. వీడిలా వినడమ
కున్నాడు. నాదెగ్గర ఒక్కపైపాలేదు
ఏంచేస్తావో చేసుకో అంటూ సైకిల్
తీసాడు. టాక్సీవాడికి మరి కోపం
పెరిగింది. సైకిల్‌తీసి లోపలపెట్టాడు
ఎవడివి తోడకవస్తావో లోపలకురా?
మగర్ సైకిల్ నైదేతుం అన్నాడు.
శ్రీకాంత్‌కు కోపం పెరిగింది. తాను
ఇంటర్వ్యూకు వెళ్ళకపోతే "తన జీవి
తం చావులో స్నేహంచేసినట్టే" అను
కున్నాడు. ఆకాస్త గంటకూడా టాక్సీ
వాడితో బతిమాలుడుతోనే పోయింది.
ఇక అగ్రహం పట్టలేక తెగించాడు.

ఒరేయ్ సైకిల్ ఇస్తావా ఇవ్వ లేక
పోతే విస్మిచేస్తానో అంటూ సైకిల్
మళ్ళి తీసాడు ఒకరిపైఒకరు కొట్టు
కోవడానికి పాలుపడ్డాడు. చుట్టూజనం
పోగయ్యింది. ఎవేవో గుసగుసలాడు
తున్నారు. కానిఒక్కడు విడిపించడం
లేదు శ్రీకాంత్. టాక్సీవాడు నడి
రోడ్డుమీద మల్లయుద్ధం చేస్తున్నట్లు
ఇద్దరూ కొట్టుకుంటున్నారు టాక్సీవాడు
శ్రీకాంత్‌ను గేడెము బాదినట్లు బాదు
తున్నాడు. కాని ఒక్కడు విడిపించే
మొగాడు ముందుకు రాలేకపోయాడు.
పాపం శ్రీకాంత్ నొదట బాలా పెద్ద
దెబ్బతగిలింది. నేలపై పడిపోయాడు
రకం కొడుతుంది. అంతలో పోలీసు
వాడు వచ్చి రిజర్వులో వేసుకుని హాస్పి
టల్‌కు తీసుకు వెళ్ళాడు.

పల్లె-పట్నం

బి. మురళీధర్

ఇక్కడ కన్నీళ్లూ
చిర్నవ్వుల పలకరింపులు
ఇని తొలివసంతంలో
కోయిల కలవరింపులు!
అక్కడా కన్నీళ్లూ-
చిర్నవ్వుల పలకరింపులు
కాని స్వార్థపుఅగ్నికి అని
అజ్ఞాపు చిలకరింపులు!
ఇక్కడ స్వాగతం పలుకుతాయి-
కాపు కన్నెల వడుచు వన్నెల
తీపు సొగసుల తోరణాలు!
అక్కడా పలుకుతాయి- రమ్మని!
తీపు సొగసుల తోరణాలు!
నిజానికవి-
చేదురంగులో ముంచిన
కాగితపు పూలు గ్రుచ్చుకొని
స్వాగతం పలికే
పంచరంగుల పంచ 'దారాలు'

తొలి అంతరిక్ష వాహనం సిద్ధం

వాషింగ్టన్: అమెరికా తొలిస్పేసు
షటిల్ వాహనం తయారైంది. నలుపు
తెలుపు మాడిపచ్చంగల ఈ కొత్త
వ్యోమ వాహనాన్ని సెప్టెంబరు 17
నుంచి జనులు చూస్తున్నారు.

ఈ తొలి వ్యోమనౌకల ప్రదర్శన
ఉత్సవంలో జాతీయ వ్యోమ సంస్థ
(నాసా) ఎడ్మినిస్ట్రేటర్ జేమ్స్ సి.
ఫ్రేజర్. అ మె రి క న్ సెనేటర్లు,
కాంగ్రెస్‌మన్‌లు పాల్గొంటారు. ఈ
ఉత్సవం పామ్‌డేల్ (కాలిఫోర్నియా)
లోని నాసా-రాకెట్ అంతర్జాతీయ
వ్యోమ విభాగ కేంద్రంలో జరుగు
తుంది.

ఈ తొలి షటిల్ వాహనానికి
"ఎంటర్ ప్రైజ్" అని నామకరణం
చేశారు. దీని పొడవు 37.19 మీటర్లు
(122 అడుగులు) విమానంలోలాగా
భూమికి-అంతరిక్షానికి మనుషుల రాక
పోకలకు దీన్ని వినియోగిస్తారు. 1980
లో అంతరిక్ష యానానికి భూమిపై
ప్రాంతి పరిశోధనకు ఇది ఎలిక
వస్తుంది. అంతరిక్ష యాత్రలను కూడా
సాధారణ విమానయాత్రా లవలె సురక్ష
తరం చేయాలన్న లక్ష్యానికి ఒక
అడుగు చేరువుగా నచ్చేయనటానికి
ఈ వారంలో జరిగే ఈ షటిల్ నౌక
ప్రదర్శనం ఒక నిదర్శనం

ఈ షటిల్ వాహనం సుమారుగా
డిసి-9 విమానమంత ఉంటుంది.
దీన్ని రెండు మన ఇంధన రాకెట్లలో
ప్రయోగిస్తారు. ఇంకా దీనిలో మూడు
రాకెట్ ఇంజను ఉంటాయి. ఈ రాకె
ట్లను మళ్ళీ మళ్ళీ ఉపయోగించుకో
వచ్చు. ఈ వాహనంలోని ముఖ్య
ఇంజన్లకు ఒక టాంకునుంచి ఇంధనం
సరఫరా అవుతుంటుంది. బాకీ అయిన
టాంకును మాత్రం వదలివేస్తారు. ఈ
వాహనం రాకెట్‌లాగానే నిటారుగా
పైకి లేస్తుంది. అయితే దిగేటప్పుడు
మాత్రం నేలమీద విమానంలాగానే
దిగుతుంది. దీన్ని ఎన్నిసార్లయినా
ఉపయోగించుకోవచ్చు.

ఈ వాహనంలోని ముఖ్య భాగాలు
ఒక రెండస్తుల ప్లైట్ డెకర్. సామాను
పెట్టుకొనే గది ఈ గదిలో కృత్రిమ
ఉష్ణగ్రహాలను ఉంచటానికి, వ్యోమ
పరిశోధనలు చేయటానికి, ప్రయా
ణీకుల విశ్రాంతికి భోజనం చేయ
టానికి, ఇతర పనులు చేసుకోటానికి
బాగా ఉంటుంది దీనిలో నెల రోజుల
పాటు ఏడుగురు ప్రయాణం చేయవచ్చు

ఇక దీని రెండస్తుల క్యాబిన్‌లో
2,520 మనవుడుగుల బోటు
ఉంటుంది. పైఅంతస్తులో పయింగ్
కంట్రోల్ బ్రా. ఇతర యాంత్రిక
భాగాలుఉంటాయి. క్రింది అంతస్తులో
ఈ వాహనంలో ప్రయాణంచేసే శాస్త్ర
ఇంజనీరింగునిపుణులు పనిచేయటానికి
కావలసిన బోటు ఉంటుంది.

"ఎంటర్ ప్రైజ్" వాహనం అంతి
రిక్షంలో పలు కార్యాలు నిర్వర్తిస్తుంది
దీని 60-అడుగుల పొడవుగలకార్గో బే
సామాను ఉండేబోటునుంచి కృత్రిమ ఉప
గ్రహాలను భూప్రదక్షిణ కక్ష్యలోకి
ప్రయోగించవచ్చు రిపేరు నిమిత్తం
తిరిగి వాటిని రప్పించవచ్చు. ఈ
కార్గోబేలో వ్యోమ లేబరేటరీ కూడా
ఉంటుంది. దీన్ని యురోపియన్ వ్యోమ
పరిశోధన సంస్థవారు నిర్మించారు
ఈ సంస్థలో 10దేశాలవారున్నారు
మొదటి స్పేస్‌లాబ్ యాత్ర 1980లో
జరుగుతుంది.

ఈ స్పేస్‌లాబ్‌లో అస్ట్రానమీ.
హెలియోఫిజిక్స్ స్టోవీజిక్స్, జీవపరిశోధన
జీవ సాంకేతికి పరిశోధనలు. భూలో
కానికి సంబంధించిన పరిశీలనలు
వగైరా జరపటానికి కావలసిన పరి
కరాలన్నీ ఉన్నాయి.

రెండవ స్పేస్ లాబ్ యాత్రలో
ప్రయోగాలను ఎర్పాటుచేసే నిమిత్తం
ప్రతిపాదనలను పంపవలసిందిగా
ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న శాస్త్రవేత్త
లను కోరటం జరిగింది.

స్పేస్‌లాబ్-1ను ప్రయోగాల నిమి
త్తం ప్రెషరైజ్‌డ్ (పీడన) క్యాబిన్‌లో
అమర్చారు. కాగా స్పేస్‌లాబ్-2ను
డెక్ మీద అదనపు ఎర్పాటు చేసారు
షటిల్ వాహనంలోని పేయిట్ డెక్
లోపలనుంచి దీన్ని కంట్రోలుచేస్తారు.
దీనికోసం కెనడా ప్రభుత్వం పొడవైన
రిమోట్ కంట్రోలు హస్తం ఒకటి
నిర్మిస్తున్నది దానిలో బయటి పరి
కరాలను, అంతరిక్షంలో పరిశీలించే
కృత్రిమ ఉపగ్రహాలను కంట్రోలు
చేయవచ్చు.

ఎంటర్ ప్రైజ్ షటిల్ వాహనం
1977 జనవరి నుంచి పరీక్షలు ప్రారం
భిస్తుంది. కాలిఫోర్నియాలోని వాహకు
లెండిన పెద్ద దెగ్రేడ్ పరిశోధన
కేంద్రంలో దీన్ని ఒక బోయింగ్-747
విమానం పై పున అమర్చుతారు.
ఎప్రిలిలో ఈ విమానం, షటిల్ వాహ
నాన్ని మూపున వేసుకొని భూమి
మీదుగా తిరిగి వస్తుంది.

అలా 15 సార్లు ప్రయోగ యాత్రలు
జరిగిన తరువాత జూన్‌లో షటిల్
వెలలు ఈ వాహనంలోకి ఎక్కి
బోయింగ్ 747 విమానంలో పాటు
ప్రయాణంచేసి వస్తారు. జూలైలో,
బోయింగ్ విమానంనుంచి ఎంటర్
ప్రైజ్‌ని అది భూమికి 28,000 అడు
గుల ఎత్తున ఉండగా విడిచిపెడతారు.
అప్పుడు ఈ వాహనం ఎనిమిది
మైళ్ళు ప్రయాణం చేసి మామూలు
విమానాశ్రయంలో దిగుతుంది.

1979లో ఎంటర్ ప్రైజ్ వాహనం
రెండవ మోడల్‌ను మనుష్యులతో
ప్రయోగిస్తారు. ఆ విధంగా అరు
ప్రయోగాయాత్రలు అయిన తరువాత
1980లో అసలుయాత్రలకు దీన్ని సిద్ధం
చేస్తారు.

దీనిలో ప్రయాణంచేసే తొలి వెల
ను అపోలో వ్యోమగాములనుంచి
ఎంచుకుంటారు. ఇం దు కోసం,
హూస్టన్ (టెక్సాస్)లోని జాన్సన్
స్పేస్ సెంటర్‌కు ఇప్పటికే 28మందిని
ఎలిపించాడు.

మళ్ళీ ఇప్పుడు నాసా 15 మంది
అదనపు వెలలను. 15మంది "యాత్రా
బృందంలో" శిక్షణలు చేసుకోవటం
ప్రారంభించింది.

దోమాయణం

"ఛీ! ఛీ!! ఈ ఊళ్ళో ఒక్క
డికీ బుద్ధి లేకుండా
పోయిందా". అనుకున్నాడు విసుగ్గా
దోమలావ్.

కోమల్రావంటే తెలియక పోవొచ్చు
గానీ-ఆ ఊళ్ళో దోమల్రావు అంటే
తెలియని వాళ్ళెవరూ లేరు. బజారికి
కోమల్రావుకు దోమల్రావనే అ
మర్దొచ్చే పేరు పెట్టింది కూడా అ
ఊరివాళ్ళే.

కోమల్రావ్ పేరుకు తగినట్టుగానే-
గాలివీస్తే ఎక్కడ ఎగిరిపోతాడో.
ముట్టుకుంటే ఎక్కడ కందిపోతాడో"-
అన్నంత కోమలంగా ఉంటాడు.

ప్రతిరోజూ తాను పనిలో వెళ్ళంటే
ఆ ఊరిలోని అడపిల్లందరూ కిటికీ
ల్లోంచీ తలుపుల్లోంచీ. పెరటిగుమ్మా
ల్లోంచి. గోడలోంచి. గొడ్లసాటల్లోంచీ
తననే తొంగిచూస్తున్నట్టుగా అనిపించి
తానూ ఓ గొప్ప అందగాడిననే అను
కునేవాడు కోమల్రావ్— ఉరఫ్
దోమల్రావ్.

కానీ తాను మాత్రం వాళ్ళను
చూసినా చూడనట్టే వెళ్ళిపోయేవాడు.-
అంటే కోమల్రావ్ అపర ప్రవరాఖ్యు
డని కాదుగానీ. అభిమన్యుడంతైర్యం
లేనివాడు కావడం కూడా ఓ కారణ
మని చెప్పొచ్చు.

ఓరోజు పట్నం నుండి వచ్చిన
తరువాత శివరామయ్యకోపం వాళ్ళిం
టికి వెళ్ళేవరికి అయిన ఇంట్లో లేక
పోవడంవల్ల అతని కూతురు నరసమ్మ
(ఇది నరసలక్ష్మికి కోమల్రావ్
ముద్దుగా పెట్టుకున్న పేరు)లో అను
కోకుండా మాట్లాడవలసి వచ్చింది.

మాట్లాడుతున్నంతసేపూ తలమీద
ఓపెద్ద బందనే తినట్టుగా తల భూమి
పై వుపంచి చూపులను పాతాళంలోకి
పనరింపచేస్తూ మాట్లాడాడు. కానీ
తీరా మాట్లాడిన తరువాత ఏం మాట్లా
డాలో తలబద్దలు కొట్టుకున్నా తెలియ
లేదు అంతటిలోనే ఆగకుండా ఆ
ఇంట్లోంచి బయటకు వచ్చేవరికి తడిసి
ముద్దయి ఉన్నాడు.

ఆ తరువాత తన ధైర్యానికి తానే
విస్తుపోయాడు. తాను చిన్నప్పుడు
నరసమ్మతో కలిసి ఆడిన ఆటలన్ని
జ్ఞాపకానికి వచ్చి కొంతసేపు తనను
తానే మరచిపోయాడు.

కోమల్రావు తండ్రిగారైన
వెంకట్రావుదిగారికి ఆ ఊళ్ళోనే ఓ
అందమైన ఇల్లుదున్నా కొన్ని పరిస్థితుల
వల్ల తన కుటుంబంతోసహా పట్నానికి
మారవలసి వచ్చింది. అది జరిగి
నప్పుడు కోమల్రావుకు ఎనిమిదేళ్ళు.

పట్నంలో ఇంటర్ వరకు చదివి
ఇంటరీలోంచి ఇవతల పడలేక అంత
టితో చదువుకు స్వస్తిచెప్పి అనాధారం
పూరిగా మార్చుకొని దాదాపు పన్నెం
దేళ్ళ తరువాత మళ్ళీ ఆ ఊళ్ళో
హీరోలా ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

మొదట ఆ ఊరికి వచ్చిన కోమ
ల్రావును చూసి ఆ ఊరివాళ్ళు ఎవరో

'సంనిత'

పగటి వేషగాడనుకొన్నది మాత్రం
నిజం.

కానీ కోమల్రావ్ వాళ్ళపై కోపం
తెచ్చుకోకుండా వాళ్ళ అజ్ఞానానికి
ఆశ్చర్యపడ్డాడు.

ఆ సాయంత్రం ఊరి బయటికి
వాహ్యాళికి బయల్దేరాడు. అక్కడ-
తాను చిన ప్పుడు నరసమ్మకోసం
మామిడికాయలు తెంపడానికని ఎక్కి
కిందపడి మొకాళ్ళు — మోచేతులూ
విరగగొట్టుకున్న మామిడిచెట్టును చూడ
గానే తన చిన్నతనం జ్ఞాపకం వచ్చి
కొంతసేపు అలాగే తన చిన్నతనం
లోకి వెళ్ళిపోయాడు.

—ఆ పచ్చని పొలాలూ, సాయం
కాలపు వీరెండలో బంగారుకాంతిలో
మెరుస్తుంటె-ఆ పొలాలో పనిచేస్తున్న
యువతులు అందాలు. వాళ్ళు గొంతెత్తి
పాడుకొంటున్న పల్లెపాటలూ, వీలా
కాశంలో తెల్లగా ఎగురుతున్న
కొంగలూ-ఇవన్నీ చూసి 'ఆహా! -
ఎవంతలోని సౌందర్యమంతా
పల్లెల్లోనే ఇంది సుమా?' అని తనకు
తాను చెప్పుకొని ఎట్నవాసుల దుర
దృష్టానికి బాధపడుకున్నాడు కానీవు —
"ఇదంతా తాను చిన్నప్పుడే
చూసినా తనకు ఇలాంటి అందం కని
పించలేదేమో...?" అని ఆశ్చర్య
పోయాడు మరికానీవు.

కానీ ఆరోజు రాత్రే ఆ పల్లెటూ
రంలో ఏమిటో పూర్తిగా బోరపడింది
కోమల్రావుకి.

గాలికి పడుకోవటం అలవాటు
కావడంవల్ల పెద్దో చుట్టం వేసు
కొని అప్పుడే నిద్రలోకి జారుకొంటున్న
కోమల్రావ్ హఠాత్తుగా లేచికుట్టి
నట్టుగా చెంపమీద 'చుర్రుక్' మనడంతో
గబగబా కళ్ళు తెరిచాడు.

అందమైన ఆకాశంలో అంతకంటే
అందంగా మెరిసే చుక్కలిమధ్య అంత
కన్నా అందమైన చందురు మరింత
అందంగా ఉరేగుతున్నాడు.

కానీ పాపం కోమల్రావుకు ఆ
అందాన్ని ఆస్వాదించే అవకాశం
ఇవ్వకుండానే కళ్ళుతెరవగానే మళ్ళీ
'చుర్రుక్' మని ముద్దుపెట్టుకుంది ఓ
దోమ.

'—స్స్!—అబ్బ'—అన్నాడు కుడి
చేతో చెంపమీద తడుచుకుంటూ

తమ పార్టీవాడిపై చేయి చేసు
కున్నందుకుపోట్లాటకు దిగుతున్నట్టుగా
'గుయ్(—)' మంటూ దోమలు
గుంపుగా కోమల్రావ్ తలమీద
గుండ్రంగా తిరుగసాగాయ్.

అవి కాస్త చిన్నగా ఉంటే వర్ణం
వడుతుందనుకునే వాడేమో. కానీ
ఒక్కొక్కటి అంగుళం అంత ఉండ
డంలో అవి బాగా బలిసిన దోమలని
కాస్త తొందరగానే పోల్చుకోగలిగాడు

నిద్రాభంగం జరందుకు విసుగ్గా
కళ్ళుచిట్లించి కుడిచేతిని గాలిలో ఆటూ
ఇటూ విసిరి ఆ దోమల్ని దూరంగా
వెళ్ళగొట్టి ఎడమ ప్రక్కకు తిరిగి
కళ్ళు మూసుకున్నాడు

—వెళ్ళి పోయినట్టే అనిపించిన
దోమలు కోమల్రావ్ కళ్ళు మూసుకో
గానే మళ్ళీ చెవి దగ్గర చేరి
"గుయ్(—)య్(—)య్" — మం టూ
సంగీతం పాడసాగాయ్

—సంగీతం బాగానే ఉందనిపించి
ఆనందిద్దామని వినబోయాడు అలా
కళ్ళుమూసుకొనే అలా సంగీతంలో
మైమరచి పోదామనుకొంటున్న కోమ
ల్రావ్ నిద్రపోతున్నాడనుకొని ఓదుష్ట
కోమ చెవిమీద వాలి 'చుర్రుక్'
మనిపించింది.— పరిగ్గా అప్పుడే కోమ
ల్రావ్ కుడిచేతిమీది తన ప్రతాపం
చూపించిందింకోటి.

తటాల్న లేచి కూర్చుని చెవిరుద్దు
కొని, చేతిమీద బరా బరా గోక్కు
న్నాడు— కానీ ఆ దోమలు మాత్రం

(మిగతా 4వ పేజీలో)

పత్రిపూజ అంతరార్థం

"వినాయకునికి పత్రిపూజ చేయడం
మూఢత్వమా? ఇది కేవలం
అనాగరిక తెగల ఆచారమా? మత
మౌఢ్యమా! అనే ప్రశ్నలు నేడు
కలగడం సహజం. గ్రహాంతర జీవ
రాశి ఉనికి అన్వేషణలో మా న వ
నిర్మిత రోదసినౌకలు కేవలం వంకే
కాలను అర్థం చేసుకొని 'అదిదా స
నిక పత్యాలు' అనిష్కరిస్తున్న విజ్ఞాన
యుగంలో పత్రి పూజ అనాగరికంగా
తోడడం అసహజమేమీకాదు. అయితే
వినాయకునికి జరిగే "పత్రి పూజ"ను
వృక్షశాస్త్ర దృష్టిలో పరిశీలిస్తే "పూజ
వెనక" వైజ్ఞానికతత్వ దృష్టి ఉన్నదని
తేట తెల్లమవుతుంది.

మకర సంక్రాంతి, దీపావళి
పండుగలలో ఆరోగ్య మాత్రలకు
ఇచ్చిన ప్రాధాన్యాన్ని వినాయకచవితి
నాడు జరిపే పత్రి పూజకు కూడా
ఇచ్చారు అర్థ దార్శనికులు. చరిత్ర
కందని అతి ప్రాచీన కాలంనుండి
గణపతి ఆరాధన జరుగుతున్నది.
వేదాలలో వినాయకుని ప్రస్తావన
ఉంది. పురాణేతిహాసాలలో గణేశ
లీలలు వర్ణితాలు. ఆదిగణ
వ్యవస్థకు అయన అధిపతి. భరత
నాట్యశాస్త్రాచార్యుడు భరతముని వినా
యకుని "మహాగ్రామణి"గా పేర్కొని
వన్నుతించాడు. భారతీయ విజ్ఞాన
సర్వస్వమైన మహాభారతాన్ని వేద
వ్యాసుడు గణపతిచేత వ్రాయించాడు.
ఈవిధంగా భారతజాతి వినాయకునకు
ఎంతైనా ఋణపడి ఉంది.

వినాయకవి జన్మతిథి భాద్రపద
శుద్ధ చవితి. ఈతిథి ప్రతి సంవత్స
రం ఆగస్టు-సెప్టెంబర్ నెలలలో
వస్తుంటుంది. విఘ్న వినాశనం చేయ
మని ఆ రోజున అయనను
ఆరాధిస్తారు. మతపరంగా ఈపూజకు
ఎంత ప్రాధాన్యం ఉన్నదో విజ్ఞాన
శాస్త్రరీత్యా అంత ప్రాధాన్యం ఉంది.

పత్రిపూజలో వృక్షవిజ్ఞానం

వినాయక చవితినాడు 21 రకాల
పత్రులతో గణాధిపతిని పూజిస్తారు.
ఈపూజకు "ఏకవింశతి ఎత్ర పూజ"
అని పేరు. ఈ 21 రకాల మొక్క
లకు ఔషధులుగా ఎనలేని ప్రాముఖ్యం

"పూరణ్"

ఉన్నది. నిత్య జీవితంలో ఈ 21
రకాల మొక్కలు ఎంతగానో ఉపక
రిస్తాయి. ఈపత్రుల ఔషధ ప్రశస్తి
గురించి తెలుసుకొందాం

1. మాచీపత్రం (మాచిపత్రి) ఈ
ఆకులకు పరివరాలను శుభపరిచే
ప్రత్యేక గుణముంది. ఈనాడు మన
యిండ్ల తోటలో యెందరం మాచిపత్రి
మొక్కలు వేస్తున్నాం?

2. బృహతీపత్రం (కలివి)- ఈ
ఆకులు ప్రసవించిన స్త్రీలకు యెంతో
ఉపకరిస్తాయి.

3. బిల్వపత్రం. (మా రేడు).
ఇదుకు ప్రదేశాలలోని పిటిపీ, గాలిపీ
శుభపరిచే గుణముంది. అందుకే
యీ మొక్కలను దేవాలయాలలో
పెంచుతారు. స్నానానికిముందు ఈ
ఆకు పవడు ఒంటికి రాసుకుంటే
శరీరానికుండే దుర్గంధం పోతుంది.

4. దుర్వాగణ పత్రం (గరిక) వకు
గ్రాపంగా దీని ప్రాముఖ్యం అందరికి
తెలుసు: చర్మ వ్యాధుల నెన్నిటినో
ఇది- బాగుపరుస్తుంది.

5. దుత్తూర పత్రం (ఉమ్మెత్త)
కుక్క కాటు విషాన్ని, తేలు
విషాన్ని. ఎలుక కాటును, యీ ఆకుల
పసరు విరిచి, వెంటనే విశ్రాంతి
నిస్తుంది.

6. బదరీ పత్రం (రేగు) రేగి
ఆకుల మేతవల్ల ఆవులు పాలు
మెక్కువగా యిస్తాయి. ఈ ఆకులను
తిని వాయకులు తమ గ్రాన్ని
కాపాడుకుంటారు.

7. అపామార్గ పత్రం (ఉత్తరేణి)
అన్నిరకాల విషాలను ఈపత్రాలరసం

(మిగతా 4వ పేజీలో)

శాస్త్రీయ పంచాంగావతరణము

"యస్యాః పాదయుగం తథాకర
యుగం చందశ్చకల్పః
క్రమాత్।
వక్త్రం వ్యాకరణం వచో వివరణం
శ్రోత్రం నిరుక్తం వ్యధం।
నేత్రంజ్యోతిష మాయతం నిరుపమం
ప్రాణంతు శిక్షావరా।
తస్యైనోస్తు నమస్కృతి ర్మృతి మహా
మాత్రే జగత్పూజితే"॥
"యథా శిఖామయూరాణాం
నాగానాం మణయోయథా
తద్వద్వేదాంగ శాస్త్రాణాం
జ్యోతిషం (గణితం) మూర్ధనిస్థితమ్"
"సిద్ధాన్త సంహితాహోరా
రూపస్కంధ త్రయాత్మకం
వేదస్య నిర్మలం చక్షుః॥
జ్యోతిశ్శాస్త్రమను త్తమమ్"
"అత్రత్యజేణ శాస్త్రేణ

జ్యోతిర్గణిత విశారద

బిజుమళ్ళ

సూర్యనారాయణ

వినాదాస్తేషు కేవలం
ప్రత్యక్షం జ్యోతిషం శాస్త్రం
తంద్రా త్కాయత్రి పాక్షిణో"

సర్వ శాస్త్రములకన్నిటికినీ వేదము
ఎట్లు శిరోభూషణమైనదో అట్లే
వేదాంగ శాస్త్రములలో జ్యోతిషము
శిరోభూషణమై వెలుగుచున్నది.

ప్రతి శాస్త్రమునకు నొక ప్రత్యేకత
యుండును. జ్యోతిశ్శాస్త్రమునకు ప్రత్య
క్షమే ప్రత్యేకత, ఎత్యక్షమనునది
లేనప్పుడు జ్యోతిశ్శాస్త్రము గుడ్డిదని
పించుకొనును.

"వేదాస్సాంగాధ్యాజకర్మ ప్రవృత్తా
యజ్ఞాహోకా నేసుకాలాశ్రయేణ
శాస్త్రేసస్మాత్ కాలబోధో య
స్యాత్
వేదాజ్జ్ఞాత్యం జ్యోతిషస్యోక్తమ
స్మాత్"

"వేదోహియజ్ఞార్థమభిప్రవృత్తః
కాలానుపూర్వ్యాభిహితశ్చయజ్ఞాః
తస్మాదిదం కాలవిధానశాస్త్రం
యోజ్యోతిషం వేదసవేద యజ్ఞాన్"

వేదములు యజ్ఞాది కర్మలనాచ
రించవలసినదిగా బోధించుచున్నవి.
యజ్ఞాది కర్మలు కాలము నాశ్రయించి
యున్నవి" విద్యోఅన్యశ్చ కాలోద్వౌ
యోగాద్యః పరేశ్వరః। సోప్యజ్ఞాన
వగయ్యోపి దేహీభిక్తాను కంపయా"
అటి కాలము, నిత్యము, జన్యము అని
రెండు విధములు, నిత్యకాలము పర
మేశ్వర తత్వము. అదివాక్కునకు
గాని మనస్సునకుగాని గోచరింపదు.

(మిగతా 4వ పేజీలో)

హైద్రాబాదులో ప్రప్రథమంగా

వస్త్రకళా ప్రదర్శనం

ప్రదర్శనంలో పాటు విక్రయం
భారతకుటీర పరిశ్రమలకు విశ్వవిఖ్యాతిగాంచిన సెంట్రల్
కాటేజ్ ఇండస్ట్రీస్ ఎంపోరియం. జన్‌పథ్, న్యూఢిల్లీవారి కానుక

సెప్టెంబర్ 19 నుండి 28 వరకు

స్థలం: కళాభవన్, (ఎ.పి. లలిత్‌కళా అకాడమీ)
సైఫాబాద్, హైద్రాబాదు

సమయం: ఉదయం 10గం నుండి మధ్యాహ్నం 1గం వరకు
సాయంకాలం 3గం నుండి రాత్రి 8గం వరకు

Central Cottage Industries Em